

Марков Михайло Миколайович,
професор кафедри оперативно-розшукової
діяльності Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Для міжнародної спільноти проблема протидії корупції продовжує залишатися однією з найактуальніших і потребує постійної уваги не лише з боку керівництва держав, а й широкої громадськості.

Ратифікована 18.10.2006 р. Верховною Радою України Конвенція ООН проти корупції з-поміж інших ключових засад здійснення державами-учасниками політики у сфері запобігання та протидії корупції визначає забезпечення доступу громадськості до процесів протидії корупції [1].

Дієві механізми контролю за діяльністю державних органів з боку громадськості успішно апробовані багатьма державами світу. Так, у Фінляндії, яка, згідно з індексом сприйняття корупції, є найменш корумпованою державою світу, діє система відкритого доступу до інформації на всіх рівнях державного управління.

Важливим кроком в антикорупційній діяльності Японії є прийняття у 2001 р. Закону «Про розкриття інформації». Положення цього документа гарантують громадянам держави доступ до офіційної інформації, яка зберігається в органах влади. В Японії існує у відкритому доступі реєстр осіб, яким висунуто обвинувачення в корупції або які причетні до організованої злочинності, що надає можливість громадськості здійснювати контроль за притягнення винних до відповідальності [4].

В Ізраїлі система «дублювання моніторингу корупційних діянь» забезпечується урядовими організаціями і спеціальними підрозділами поліції, відомством Державного контролера, що володіє незалежністю від міністерств і державних відомств, і громадськими організаціями типу «Відомства за чистоту уряду». Ці організації досліджують можливі корупційні точки, а у разі їх виявлення інформують органи розслідування.

Для оперативного реагування на будь-які повідомлення про незаконне збагачення певних осіб в Румунії створено проміжний між фіскальною службою та Національним антикорупційним директором орган – Національну агенцію з доброчесності. Її співробітниками стали сумлінні громадяни, наявність юридичної або економічної освіти для яких не є обов'язковою вимогою. У разі надходження повідомлення про підозру щодо незаконного збагачення працівники вказаного органу мають право здійснити перевірку фінансових зобов'язань та статків особи [3, с. 235].

У Нідерландах боротьба з корупцією будується на системах відбору і стеження – спеціальна група експертів, аналітиків, науковців з

допомогою збору даних та обчислень стежить, де можливе виникнення корупції та встановлює над цією сферою жорсткий контроль.

У Швеції зазначеною проблематикою займається створена 1994 р. громадська організація «Демократичний аудит», яка об'єднує в собі провідних шведських політологів, економістів та інших науковців, які працюють над вивченням специфічних питань, пов'язаних із боротьбою з корупцією [2].

У Південній Кореї «Закон про корупцію» дає право кожному повнолітньому громадянину цієї країни почати власне розслідування за фактом хабаря, а головний антикорупційний орган – Комітет з аудиту та інспекції – зобов'язаний підтримати його. В цьому допомагає запущена онлайн-система контролю Open, кожна подана заява до якої обов'язково буде розслідуваною.

Існує позитивно показовий світовий досвід ефективної співпраці державного і недержавного сектору в питаннях протидії корупції в країнах з попередньо її вкрай високим рівнем. Так, у Гонконгу робота незалежної від влади комісії боротьби з корупцією щільно контролюється структурами громадянського суспільства; в Сінгапурі поряд із спеціальним бюро з розслідування фактів корупції діють спеціальні наглядові комісії з представників громадськості; в Індії ті самі функції виконує Національна спілка громадської дії.

Як свідчить міжнародний досвід, дієва антикорупційна стратегія повинна бути логічно вибудованою, цілісною системою взаємодії влади та інститутів громадянського суспільства. Проведений аналіз дозволяє сформулювати уявлення про її засади для України:

- відсутність функціональних обмежень щодо виявлення та документування випадків корупційних дій;

- посилений громадський контроль за всією системою державного адміністрування і забезпечена можливість порушення в цих рамках кримінального переслідування правопорушників;

- визначення і законодавче закріплення критеріїв ефективності діяльності громадських організацій з протидії корупції, а також мотиваційної складової їх діяльності;

- ефективні адміністративні механізми розгляду звернень громадян з питань протидії корупції, які передбачатимуть проведення оперативних та об'єктивних перевірок інформації про можливі корупційні прояви;

- максимально широке оприлюднення, прозорість та комп'ютеризація окремих процесів прийняття управлінських рішень;

- створення дієвої коаліції антикорупційних недержавних організацій, яка б стала повноправним партнером держави.

Список використаних джерел

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31.10.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу – URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU03129.html.

2. Ахтирська Н. Міжнародний досвід боротьби з корупцією як вектор формування національної антикорупційної політики: огляд законодавства Румунії / Н. Ахтирська [Електронний ресурс]. – Режим доступу – URL: <http://veche.kiev.ua/journal/4910/>.

3. Трепак В. М. Міжнародний досвід запровадження системи заходів антикорупційної спрямованості / В. М. Трепак // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2017. – №2 (10). – С. 233–246.

4. Ярмиш О. Досвід зарубіжних країн у боротьбі з корупцією / О. Ярмиш [Електронний ресурс]. – Режим доступу – URL: <http://uspishnaukraina /strategy.html>.

Мазур Вікторія Вікторівна,

старший викладач кафедри цивільного права і процесу Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук;

Плєва Валерій Анатолійович,

професор кафедри цивільного права і процесу Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ОСНОВНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Гостра проблема сьогодення не тільки на території України, а й інших країн світу – це корупція, яка тісно прижилася з економікою та іншими сферами суспільних відносин і гальмує розвиток країн. Проаналізувавши деяке законодавство України з питань антикорупційної політики, можна дійти висновку про те, що Україна дійсно зрушила з місця для вирішення цієї нагальної проблеми, але не на достатньому рівні. Так дійсно здійснено ряд заходів для попередження корупції, серед них, наприклад:

1) прийняття відповідних нормативно-правових актів, створення відповідних антикорупційних органів (Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції, Спеціалізована антикорупційна прокуратура), покликаних для мінімізації корупційних дій та посилення ефективності діяльності органів судової влади та системи кримінальної юстиції у переслідуванні осіб, які вчинили корупційні правопорушення [1];

2) обов'язкове проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів, яке покликане зменшити масштаби проблем, що виникають внаслідок недосконалості законодавства;

3) створення Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення;

4) здійснення координації та моніторингу діяльності державних службовців;

5) та інші антикорупційні заходи.